

מסורת הש"ס

(א) ב"ק קד: ב' ב' פא'; יבמות פו: חולין קלא'; (ג) ב"ב פא'; (ד) נ"במות עד: פה: פו:א'; (ה) נ"ש פו:א'; (ו) ב"ב לב: קדושין עג: גיטין טו: (ז) ב"ב"א: אלעזר, (ז) ח"י כ"י, (ח) (נחמיה יג), (ט) [נ"ש"ע חוס' שס וכו"ב לב],

הגהות מהר"ב רנשבורג

^[א] גמ' האמר ר' יוחנן דבני הכל אין ערער פחות משנים. עי' חוס' ד"ה האמר ומהדושי הר"ן בחולין פא ע"א ד"ה וקשיא לן:

מוסף רש"י

והטבילונו. לפי שדרכו של מיטק לטפח בשרים וטנומלות (ב"ק קד:), והבדיר בדילין ממנו. מפני תרומתי (שם). רשב"ג היינו רבי אליעזר. דהא דאלי במקום שם עוררין עליו לא אמר רשב"ג דליהוי חד נאמן וכי אמר מעלין דהא אמר ר' יוחנן דרשב"ג ב"ב זא), ערער חד איכא בינייהו. והא דקמני בומן ש"ס עליו עוררין היינו עד אחד הפסול ומנחש עד אחד המכשירו (שם). דרבי אליעזר סבר ערער חד. אי ערער ואין עד אחד נאמן עליו להכשירו (שם). ורשב"ג סבר ערער חד. ציטין אלב במקום ערער אחד עד אחד נאמן להכשירו (שם). והא אמר ר' יוחנן. לא חתפסת היכא קאי (שם לב). ונפק עליה קלא. בעלמא ולא עדות (שם). ואחתמיניה. מן הכהונה עד שיצדקו את הדבר, שמעלה היא ככהונה, וכל זה יתור לשון הוא בלא זורק, דבלא קול נמי מיתוקמא שמעתתא שפיר בעד אחד מכשיר מעיקרא ועד אחד בסוף ושנים עדים עוררים ציננים, דמפרש ואזיל, אלא משום הכי נקט ליה דבעי למימר ואמי עד אחד ואמר דכגון גמור הוא ואסקיניה, דלמאף אחא עד אחד להכשירו אלא אם כן יאף עליו פסלות קודם לכן (שם).

האשה שנתארמלה

פרק שני כתובות

כו.

במסירה אפי תומו. וא"ת דהכי הוא דלמא ר' חייא העלה בן על פי אציו במסיה לפי תומו ורבי העלה אח ע"פ אחיו אפי' בלא מסיה ואר"י דמסתמא דבמאי דקמני בצרייתא מילתא דרבי עשה רבי מעשה ועוד דאי אפשר דרבי העלה אח

ע"פ אחיו ללויה אפילו בלא מסיה דהתם אין שיך לומר שצידו להאכילו מעשר למ"ד מעשר ראשון מותר לזרים: **מבית הספר**. נקט שלא לומר שהוא עצד דלדמר בסוף פירקין (לקמן דף כח): **אין בתר** דקנסיניהו **עזרא**. ולר"ע דקודם קנסא היו דוקא לזוי בתר קנסא אף לכהנים אבל לר"א בן עזריה דמקמי קנסא היו אף לכהן בתר קנסא היו לכהן דוקא והא דמעשר ראשון חזקה לכהונה אחיא כר' אלעזר בן עזריה ולא כר"ע יש שמוחקין אין ומפרשים דהא דקאמר בתר דקנסיניהו עזרא היו אפי' לר"ע דבתר קנסא היו לכ"ע לכהן דוקא והיו כמו אלל ושיבוש הוא צידס דהא בכמה מקומות מוכיח דמעשר ראשון לזוי אף בתר קנסא דמתנן בפ' כל הגט (גיטין דף ל). המלוה מעות את הכהן ואת הלוי להיות מפרש עליהן כו' וכן התם בגמרא ישראל שאמר לנן לוי כור

מעשר לאצבך צדיי וצפ' הזרוע (חולין קלא: ושם) פריך מעשר ראשון דלוי הוא וכן בכמה מקומות והיינו כר"ע ועוד דלמ"ד קנסא לעניים היכי היו חזקה לכהונה דלציבא דר"ע פליגי בס"פ יש מותרות (ציצת פו: ושם) דאיכא למ"ד קנסא לכהנים ואיכא למ"ד לעניים דלר' אלעזר בן עזריה היו דוקא לכהן ואפי' לעשירים כמו קודם קנסא דלא קנסס עזרא שהרי עלו ולמ"ד קנסא לעניים משמע התם דוקא לעניים ולא לכהנים עשירים אפי' צימי טומאה דלית ליה דצימי טומאה עניים הוו ועניים דהתם אין לפרש עניי לזיים דוקא ולא עניי

ישראל וכהנים דא"כ נשתכרו עניי לזיים במה שלא עלו ועוד דמשמע התם אילו הוו כהנים צימי טומאתם עניים לכ"ע הוו שקלי אע"ג דלענין חלוקת מעשר הוו כישראל דללוי ולא לכהן קאמר אלל לעניים צין עניי כהנים צין עניי לזיים ולמ"ד מעשר ראשון מותר לזרים שקלי אפילו עניי ישראל אבל למ"ד אסור לזרים אין גראה שיתנן לעניי ישראל כדי למוכרו דמילתא דאמי לידי תקלה לא אתקינו רבנן דאיכא למיחש דלמא אחי למיכילה ^[א] [כדלדמר בסמוך לא מיעביא לר"מ דלמר אסור לזרים כו'] ולר"ע לא הפקיע עזרא את הלזיים מכל וכל להשוותן לישראל וכהנים שלא יעלו עשירים לזיים אלל עניי לזיים חזקת עניות אלל לזיים צין עניים צין עשירים היו חולקים לעולם כדמוכח בכל הנהו שהובאתי שהיו נוטלין בתורת לזיות ועוד דר"ג בספינה שנתן מעשר ראשון לר' יהושע בן חנניא (מעשר שני פ"ה מ"ט) אי בתורת עניות יהיב ליה אמאי לא יהיב ליה נמי מעשר עני שהרי מעשר עני נתן לר"ע ומיהו יש לדחות דלעולם בתורת עניות נתן לו ומה שלא נתן לו מעשר עני לפי שהיו לו מאתים זוז דאינו נוטל במעשר עני דמתנן במסכת פאה (פ"ח מ"ח) אלל מעשר ראשון יטול אפי' יש לו מאתים זוז דהא איכא למ"ד דאפי' כהנים עשירים צימי טומאה עניים יניהו ועוד דלא רלע ליתן כל מתנותיו לעני אחד: **בתר** דקנסיניהו **עזרא**. לא אשכחן צהדיא צברא דקנסיניהו רק מצינו בעזרא (נחמיה י) והיה הכהן בן אהרן עם הלזים בעשר הלזים ואיכא למימר דה"ק כשיצאו הלזים לחלוק בצית הגרנות יצאו הכהנים עמהם ומיהו לר"א בן עזריה דבתר קנסא דוקא לכהן לא משמע מהאי קרא דליכא למימר עם הלזים דקאמר קרא היינו לקבל מהם מעשר ראשון משלהם דהא משלהם לא קנסס עזרא כדמוכח בפרק הזרוע (חולין קלא:) וי"ל דלר"א בן עזריה לא נמנעו הלזים מכל וכל מלייך בצית הגרנות לחלוק במעשר כדלמר בסמוך דלמא איקרי ויהיב ליה כל שכן צימי עזרא שעדיין לא פשט הקנס שהיו הולכים בצית הגרנות ולכן נאמר שילכו הכהנים עם הלזים ולמ"ד קנסא לעניים הא דכתיב והיה הכהן היינו צהבן עני ומשום דכהנים עניים שכחי טפי לפי שאין כל כך עסוקים צמלאכה אלל בעצדות צית המקדש וגם אין להם קרקעות נקט כהן וה"ה עניי ישראל למ"ד מעשר ראשון מותר לזרים וה"ר יוסף פירש מדכתיב (במלאכי א) הביאו את כל המעשר אל בית האוצר דצית האוצר היה לשכה שתיקן עזרא לתת שם תרומת הכהנים כדכתיב בעזרא (נחמיה י) וכיון שאומר להביא שם המעשר א"כ של כהנים הוא וקיימא לן (מגילה דף טו.) דמלאכי זה עזרא ולמ"ד לעניים נקט אל בית האוצר משום דכהנים עניים שכחי טפי כדפרישית אי נמי אל בית האוצר לא ליתן לכהנים אלל לחלק לעניים וה"ר אלחנן הקשה דבסוף עזרא^(א) משמע שהמעשר היה לזיים דכתיב ואדע כי מניות הלזים לא נתנה (להם) ויצרחו איש לשדהו הלזים והמשוררים כו' משמע שהלזים והמשוררים היו חולקים ואר"ך לומר דזה היה מקמי דקנסיניהו עזרא אך קראי לא מוכחי הכי: **והאמר** רבי יוחנן דברי הבל **אין ערער בו**. גראה לר"י דר' יוחנן עיקר דצדיו על משנתנו ולהכי לא קא משני הכא ה"מ היכא דאיכא חזקה דכשרות כו' דממשני בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עג:) ואם תאמר והואיל ואמתני' קאי היכי פריך מיניה התם ובפרק קמא דגיטין (דף ט.) גבי גט דלמא הא דקאמר ר' יוחנן דלא מהני ערער דחד היינו היכא דאיכא עד אחד דמכשר דקמני מעלין לכהונה על פי עד אחד ויש לומר דהש"ס ידע דר' יוחנן אמסקנא דיבר דבתמלה היה קול ואח"כ בא עד אחד להכשירו ולהסיר הקול ואמו צי תרי ואמרי דבן גרופה ובן חלוצה דבני דאזי גוואא א"ר יוחנן דבעינן שנים אע"ג דהעד שהכשיר והקול כמאן דליתניהו דמי שהרי העד גרוע מן הקול אי לאו משום חזקה דמסייע ליה לבטל הקול שהרי הקול פוסל והעד אינו פוסל לרבי יוחנן^(א): **אין ערער** פחות משנים. לאפוקי חד דלא היו ערער אבל קול נמי פוסל בתמלה בתרומה קודם שגא העד המכשיר: **ואתא עד אחד** ואמר **ידענא** ביה דכהן הוא. לא בעי למימר דפליגי אי מעלין ע"פ עד אחד כשהקול פוסל דפשיטא ליה להש"ס דלא פסיל קול לכ"ע כיון דאיכא עד וחזקה ועוד דקול לא היו קרי עוררין: ואסקיניה

צד א מיי' פ"כ מהל' אסורי ביאה הלכ' יד סמג לאוין קבב טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף א': **צה** ב מיי' פ"ו מהלכ' תרומות הלכה א סמג לאוין רכז: **צו** ג מיי' פ"א מהלכ' מעשר הלכה ד: **צז** ד מיי' פ"כ מהל' אסורי ביאה הלכה [טו] טו טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ו [י]: **צח** ה מיי' שם הלכה יז:

תוספות ר"ד

^{רשב"ג} אומר וכו' רשב"ג היינו ת"ק פי' ר"א שאין לומר שבמקום עוררין קאמר רשב"ג דמעלין לכהונה ע"פ עד אחד אלא במקום שאין עוררין וה"ק נמי ר"א. ואסיק רב אשי דבמצטרפין לעדות קמיפלגי ובמקום שיש עוררין. והכא במאי עסקינן במוחזק לן באבואר ובפך דהאין דבחן שאין עוררין עובי [קלא] דבן גרופה ולכן חלוצה הוא ואחתני'. פי' עד שנבדוק הקול אם הוא אמת אם לאו ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה

^{רשב"ג} אומר וכו' רשב"ג היינו ת"ק פי' ר"א שאין לומר שבמקום עוררין קאמר רשב"ג דמעלין לכהונה ע"פ עד אחד אלא במקום שאין עוררין וה"ק נמי ר"א. ואסיק רב אשי דבמצטרפין לעדות קמיפלגי ובמקום שיש עוררין. והכא במאי עסקינן במוחזק לן באבואר ובפך דהאין דבחן שאין עוררין עובי [קלא] דבן גרופה ולכן חלוצה הוא ואחתני'. פי' עד שנבדוק הקול אם הוא אמת אם לאו ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה

^{רשב"ג} אומר וכו' רשב"ג היינו ת"ק פי' ר"א שאין לומר שבמקום עוררין קאמר רשב"ג דמעלין לכהונה ע"פ עד אחד אלא במקום שאין עוררין וה"ק נמי ר"א. ואסיק רב אשי דבמצטרפין לעדות קמיפלגי ובמקום שיש עוררין. והכא במאי עסקינן במוחזק לן באבואר ובפך דהאין דבחן שאין עוררין עובי [קלא] דבן גרופה ולכן חלוצה הוא ואחתני'. פי' עד שנבדוק הקול אם הוא אמת אם לאו ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה

^{רשב"ג} אומר וכו' רשב"ג היינו ת"ק פי' ר"א שאין לומר שבמקום עוררין קאמר רשב"ג דמעלין לכהונה ע"פ עד אחד אלא במקום שאין עוררין וה"ק נמי ר"א. ואסיק רב אשי דבמצטרפין לעדות קמיפלגי ובמקום שיש עוררין. והכא במאי עסקינן במוחזק לן באבואר ובפך דהאין דבחן שאין עוררין עובי [קלא] דבן גרופה ולכן חלוצה הוא ואחתני'. פי' עד שנבדוק הקול אם הוא אמת אם לאו ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה